

Handläggare
Therése Lilja

Tjänsteskrivelse
2022-11-14

Diarienummer
KS-2022/701

Kommunstyrelsen

Uppföljning av frivilliga resurser inom krishantering

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar emot uppföljningen av ledamotsinitiativet om frivilliga resurser i krishantering.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2022-05-23, KS- 2022/357 § 105, att bevilja ett ledamotsinitiativ från Boo Östberg (C) och gav förvaltningen följande uppdrag att se över hur civilsamhällets resurser kan bli en del i kommunens kris- och beredskapshantering för ett tryggare och mer hållbart samhälle.

Förvaltningen har gjort en kartläggning av hur en FRG-struktur kan organiseras och implementeras. Kartläggningen har genomförts genom inhämtande av olika typer av information i relation till FRG. Informationen består av befintliga dokument och kommunikation med sakkunniga samt genom omvärldsbevakning i form av kontakt med kommuner som har en etablerad FRG eller är i uppstartsfas för att inrätta en FRG.

Bakgrund

Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap har som syfte att kommuner och regioner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fredstid. En extraordinär händelse definieras enligt lagen som en händelse som avviker från det normala och utgör risk för en allvarlig störning – eller risk för allvarlig störning i samhällsviktiga funktioner, en händelse som kräver att regionen eller kommunen agerar skyndsamt.

Att inrätta en frivillig resursgrupp (FRG) är inte reglerat i någon lag utan är frivilligt för kommuner att själva besluta om. Med lag 2006:544 i beaktande kan inrättande av en FRG vara en del i att minska sårbarheten i kommunen genom en ökning av personella resurser att nyttja i det sårbara läge som en kris kan innebära. Många FRG ingår i olika former av samverkan och använder sig av varandras ideella resurser i händelse av en samhällsstörning eller kris vilket kan bidra med möjligheten att även öka uthålligheten under ett längre tidsperspektiv.

Kort om FRG

Frivilliga resursgruppen, FRG, är en grupp individer som på frivillig basis stöttar och förstärker kommuner och regioners krishantering vid samhällsstörningar. FRG är ett avtalsbaserat koncept för att samla frivilliga försvarsorganisationers kompetenser på lokal

nivå. I dagsläget har ungefär hälften av landets 290 kommuner en FRG som står beredd att bidra när samhället drabbas av kris och påfrestningar.

Syftet med att starta FRG är att ge kommunen tillgång till extra personalresurser vid svåra påfrestningar. FRG avlastar kommunen vid situationer då ordinarie resurser inte räcker till och stärker banden mellan kommunen och dess invånare. FRG kan bidra med exempelvis samverkan och ledning, utrymning, Hjärt - lungräddning (HLR), (HLR), första hjälpen, hantering av nödvatten eller reservkraft och medmänskligt stöd till krisdrabbade.

Organisering och aktivering av FRG

Organisationsstruktur

På nationell nivå har Sveriges Civilförsvarsförbund en samordnare för krisberedskap som stöttar i FRG-arbetet. Från och med början av 2023 kommer Civilförsvarsförbundet att inrätta ett särskilt kansli med uppdrag att stötta kommuner kring FRG-frågor.

FRG lokalt består av medlemmar, ledare och ansvariga. FRG-ansvariga utgör länken mellan kommunen och FRG med ansvaret att rekrytera, planera och genomföra utbildningar för den frivilliga resursgruppen. FRG-huvudansvarig utses i samråd med kommunen. Erfarenhet av kommunalt arbete ses som positivt för en FRG-ansvarig. För att FRG ska fungera är det en grundförutsättning att hitta engagerade och motiverade personer som är villiga att ta rollen som FRG-ansvariga och driva FRG-arbetet.

FRG-ledare är den person som är utsedd att leda FRG när gruppen aktiveras. I en FRG bör det finnas flera FRG-ledare för att minska sårbarheten.

När en kommun beslutar sig för att inrätta en FRG skriver de avtal med en lokal frivillig försvarsorganisation, ofta Civilförsvarsförbundet.

Organisationen för FRG kan se olika ut i olika kommuner. Större FRG har ofta en ledningsgrupp med undergrupper av ideella som har olika ansvarsområden. Andra kommuner har inte en ledningsgrupp utan istället flera FRG-ansvariga som samordnar de frivilliga. Kommunerna utser en eller flera kontaktpersoner som samverkar regelbundet med FRG-(huvud) ansvarig. Vilken funktion personen har inom kommunen varierar men ofta ligger ansvaret på beredskapssamordnare eller säkerhetssamordnare/säkerhetsstrateg.

Rekrytering av frivilliga och planering samt genomförande av grundutbildning hanteras av den lokala frivilliga försvarsorganisation kommunen skrivit avtal med. Som regel får man in en tredjedel av de frivilliga när aktivering sker.

Utbildning och kompetenskrav på FRG-frivilliga

För att gå med i en FRG behöver man som regel tillhöra en av de 18 frivilliga försvarsorganisationer som bidrar till Sveriges militära och civila försvar (exempelvis Lottakåren, Svenska Brukshundsklubben eller Svenska Röda Korset). FRG-frivilliga ska vara lägst 18 år eller 16 år med målsmans och kommunens medgivande. Det är viktigt att frivilliga som rekryteras har lämplig erfarenhet, utbildning och personliga förutsättningar att klara de uppdrag som resursgruppen kan möta. FRG-frivilliga får gärna ha god lokalkännedom.

Aktivering av FRG

Kommunen ansvarar för att aktivera FRG när de beslutar att behov finns. Kommunen behöver därför ha kontinuerlig och regelbunden kontakt och samverkan med FRG-gruppen. I Sigtuna kommun är det Tjänsteman i beredskap (TiB) som i första hand tar beslut om att aktivera FRG-resursgruppen.

Det vanligast förekommande behovet av att aktivera FRG är vid samhällsstörningar och kriser. Gruppen kan då hjälpa till med exempelvis utrymning, informationsspridning, samverkan och ledning, organisera spontant tillströmmande frivilliga samt andra praktiska uppgifter såsom hantering av nödvatten och upprättande av samlingsplatser eller fasta trygghetspunkter. De kan även utbilda i Hjärt – lungräddning (HLR) och ge första hjälpen.

Arbetsmiljöansvar

Uppdragsgivaren, dvs. kommunen, ansvarar för arbetsmiljön då de vid aktivering av FRG blir arbetsgivare. Viktigt att dialog kring fysisk och psykosocial arbetsmiljö sker i dialog mellan FRG-ansvarig och kommunen kring det aktuella uppdraget.

Samverkan mellan kommuner

Vissa kommuner har gått samman i nätverk för att öka samverkan. De upplever samarbetet över kommungränserna som positivt och ser det som en värdefull möjlighet att utöka uthålligheten över en längre tid vid kriser genom att FRG-grupperna kan lånas emellan dessa kommuner och genom det förstärka varandras krisberedskap. Exempelvis ingår Sigtuna kommun i nätverket FRG Norr där 11 kommuner ingår.

Lokaler

Uppdragsgivaren (kommunen) ansvarar för att lokal finns tillgänglig vid insatser, övning och kommunspecifik utbildning. Inga särskilda krav på lokaler finns generellt men om lokalerna ska fungera som fasta trygghetspunkter i händelse av kris är det bra om de har tillgång till reservel och vattenförsörjning. Enligt samtliga tillfrågade kommuner är det positivt om lokalerna har någon form av förrådsutrymme med möjlighet till att förvara material och annat kopplat till FRG-verksamheten.

Ekonomisk konsekvensanalys

Beslut om att ta emot uppföljningen av ledamotsinitiativet har ingen ekonomisk konsekvens för kommunen. I det fall ett beslut om att inrätta en FRG tas kan en ekonomisk konsekvensanalys se ut enligt nedanstående.

Kommunala resurser

Omfattningen av kommunala resurser som krävs vid en implementering av FRG och det fortsatta kontinuerliga arbetet därefter beror på hur kommunen väljer att bygga upp organisationen internt, både kring förankring gentemot andra interna kontaktytor som kan involveras vid en aktivering av FRG och kring utarbetande av interna styrdokument och

processer. Resursbehovet från kommunens sida är också beroende på hur välfungerande och självgående den inrättade FRG-gruppen blir.

De kommuner som förmedlat information i kartläggningen kring de resurser som krävs för dem har angett att det vid uppstart krävs lite mer resurser, upp till ca 25 % av en heltidstjänst och att det vid det fortsatta kontinuerliga arbetet krävs ca 10 % av en heltidstjänst.

Kostnader

Grundutbildning

Grundutbildningen av frivilliga inom FRG finansieras av statliga medel, både för FRG-ansvarig, FRG-ledare och grundutbildning av FRG-resurser (med vissa förbehåll). Det är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som bekostar den lokala FRG-grundutbildningen genom uppdragsmedel till Sveriges Civilförsvarsförbund som genomför grundutbildningen. Under grundutbildning utgår ingen ekonomisk ersättning till den som är deltagare.

Material och utrustning

Kommunen som aktiverar FRG svarar för nödvändig utrustning, utbildningslokaler och för ersättningen till FRG-resurserna när de har kallats in för att utföra arbetsuppgifter. Ersättning kan också utgå till FRG vid övning i kommunens regi. Behövs ytterligare ekonomiska medel utöver ovanstående har FRG en dialog med kommunen om det.

Kostnad vid aktivering av FRG

Vilken ersättning FRG-frivilliga ska erhålla när de aktiveras bestäms av varje kommun. Vanligt förekommande är att ersättningsnivå är i enlighet med ersättning för deltidsbrandmän enligt avtalet för Räddningstjänstpersonal i beredskap, s.k. RiB. Ersättning enligt RiB är en rekommendation men inget krav. Ersättningsnivån i enlighet med RiB är enligt avtal från 2022 – 2024, § 5, och enligt det utgår ersättning vid tjänstgöring med 176,80 kr per timme. Ersättning enligt RiB utgår enbart när de ideella aktiveras in av kommunen på ett uppdrag.

Kostnad vid medlemskap i samverkansnätverk

Om medlemskap i FRG Norr ingås debiteras 1500 kr per år per kommun som avser kostnader för möten och övningar samt administrativa kostnader för den gemensamma hemsidan.

Exempel: Uppsalas FRG får 10 000 kr årligen som kommunstyrelsen bekostar, att använda till administrering och utveckling av FRG-verksamheten samt genomföra lokalt finansierad utbildning av FRG.

Det kan krävas lite extra stöd och resurser när FRG ska inrättas. FRG-ansvariga i flera andra kommuner har erbjudit Knivsta kommun sitt ideella stöd för att komma igång vid ett eventuellt beslut om att inrätta FRG.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista.

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2022-11-14, Kartläggning av FRG som frivillig resurs inom krishantering.

Beslutet ska skickas till

Akten

Åsa Franzén
Chef kommunledningskontoret

Barnchecklista inför beslut

1. Påverkar beslutet barn?

Ja

Nej

Enligt FN är alla under 18 år
att betrakta som barn

Förklara oavsett svar.

*Om, **ja fortsätt** med frågorna.*

2. Hur har barns bästa beaktats?

Beslut om att ta emot uppföljningen av ledamotsinitiativet har ingen påverkan på barn men i det fall ett beslut tas om att FRG ska inrättas kommer det att ha påverkan på barn.

Åldersgränsen för att få vara med i en FRG som frivillig påverkar. Det finns ingen särskilt fastställd åldersgräns för att gå med i en FRG men praxis är lägst 18 år, eller 16 år med målsmans och kommunens medgivande.

I de fall en kommun har en inrättad FRG som aktiveras vid en samhällsstörning eller kris påverkar det också barn genom att de enligt barnkonventionen har rätt att få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda och inom ramen för det rätt till hälsa, skydd och stöd.

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja

Nej

Inte aktuellt. Beslutet rör inte övergripande flerårig plan/ flerårigt styrdokument

Om ja, förklara på vilket sätt barn varit delaktiga i beslutet, vilka åsikter barnen lyft fram samt hur dessa åsikter beaktats i beslutet. Om nej, förklara varför barn inte tillfrågats.